

Pranciškus Ramanauskas

Pranciškus Ramanauskas (1893–1959) – Telšių vyskupas, antisovietinio pasipriešinimo dalyvis, teologijos mokslų daktaras (1930), pedagogas, katechetas, profesorius (1930), spaudos bendradarbis, redaktorius, leidėjas.

Gimė 1893 m. spalio 16 d. tuometinės Raseinių apskrities Betygalos valsčiaus Kudonių kaime. Mirė 1959 m. spalio 15 d. Telšiuose, jo palaikai ilsisi Telšių katedros Vyskupų kriptoje, kaip ir vyskupų Justino Staugaičio ir Vincento Borisevičiaus.

1910–1917 m. studijavo Kauno kunigų seminarijoje. Į kunigus išventintas 1917 metais. 1917–1920 m. dirbo Pumpėnų, 1920–1921 m. Krekenavos, 1921 m. – Raseinių parapijų vikaru.

1922–1924 m. žinias gilino Kauno universiteto Teologijos filosofijos fakultete. 1924 m., kai baigė studijas, buvo paskirtas Telšių parapijos vikaru. Eidamas šias pareigas dirbo ir Telšių mokytojų seminarijos bei lenkų progimnazijos kapelionu. 1926–1927 m. buvo Telšių vyskupijos kurijos notaras. 1927–1930 m. mokėsi Romoje – Grigaliaus Didžiojo universiteto Teologijos fakultete. 1930 m. jam suteiktas teologijos mokslų daktaro laipsnis.

1930–1946 m. Telšių kunigų seminarijoje dėstė dogminę teologiją ir religijos pedagogiką. Dirbdamas čia 1932 m. tapo profesoriumi. Čia jis ėjo ir inspektoriaus pareigas. Vėliau jam buvo suteiktas Garbės kanauninko titulas. 1932–1934 m., neapleisdamas pedagoginio darbo, buvo ir laikraščio „Spauda ir gyvenimas“, 1935–1940 m. oficialus laikraščio „Žemaičių prietelius“ redaktorius bei leidėjas. 1934 m. išspausdinta jo knyga „Tikybės pamokos praktikoje“.

1940 m. buvo paskirtas Telšių kunigų seminarijos rektorius, inspektoriaus pareigas, jam suteiktas prelado titulas.

1944 m. vasario 28 d. konsekruotas Telšių vyskupu augziliaru, tais pačiais metais jis paskirtas Telšių vyskupo inmento Vincento Borisevičiaus augziliaru ir generaliniu vikaru.

1946 m. sovietai P. Ramanauską suėmė ir apkalmino antisovietine veikla. 1947 m. jis buvo nuteistas 10 metų lagerio. Kalėjo Oršos (Baltarusija) kalėjimi-

Vyskupas Pranciškus Ramanauskas. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš Žemaičių muziejaus „Alka“ rinkinių

me, Karlago (Karagandoje), Minlago, Vorkutlago, Abezės (visi Komijoje) lageriuose. 1957 m. liepos 20 d. buvo paleistas į laisvę, tais pačiais metais grįžo į Lietuvą, tačiau sovietų valdžia jam neleido sugrįžti į Telšius ir eiti vyskupo pareigų, todėl P. Ramanauskas apsigyveno Švėkšnoje (Šilutės r.) pas Švėkšnos parapijos kleboną Stanislovą Mažeiką.

Mirė 1959 m. spalio 15 d. Telšiuose. Jo palaikai ilsisi Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros Vyskupų kriptoje, kaip ir Justino Staugaičio, Vincento Borisevičiaus.

2000 m. P. Ramanauskui suteiktas kankinio statusas (jis įrašytas į Lietuvos naujųjų kankinių Bažnyčios martirologą).

2006 m. jis apdovanotas Vyčio kryžiaus ordino Komandoro didžiuoju kryžiumi.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. Kun. Kazys Žąsytis, *Švėkšnos parapijos istorija*, Klaipėda, 1993, p. 56.
2. „Pranciškus Ramanauskas“, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*: <https://inx.lv/J6eYD>.
3. *Vyskupas, katechetas, katechetų ugdytojas Pranciškus Ramanauskas*, Vilnius: Lietuvių katalikų mokslo akademija, 2010.
4. „Vincentas Ramanauskas“, *Žurnalistikos enciklopedija*, Vilnius, 1997, p. 417.